

transect: archeologie, erfgoed, ruimte

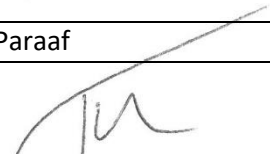
Transect-rapport 1147

Vianen, Voorstraat 61
Gemeente Vianen (UT)

Archeologisch bureauonderzoek

Auteur	M. Verboom-Jansen MSc
Versie	Eindversie
Projectcode	16120025
Datum	04-01-2017
Opdrachtgever	Tritium Advies BV Gulberg 35 5674 TE Nuenen
Uitvoerder	Transect Australiëlaan 5-a 3526 AB Utrecht
Onderzoeksmelding	4027899100
Bevoegde overheid	Gemeente Vianen
Beheer documentatie	Transect, Utrecht
Foto voorblad	Vianen in 1735 (Bron: Regionaal Archief Rivierenland)

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
Drs. T. Nales. (KNA senior prospector)	05-01-2017	

ISSN: 2211-7067

© Transect, Utrecht

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In opdracht van Tritium Advies b.v. heeft Transect in januari 2017 een archeologisch bureauonderzoek (BO) uitgevoerd in een plangebied aan de Voorstraat 61 te Vianen (gemeente Vianen). De aanleiding van het onderzoek vormt de aanvraag van een omgevingsvergunning ten behoeve van de bouw van een garage.

Uit het archeologisch bureauonderzoek blijkt dat voor het plangebied een hoge archeologische verwachting geldt op het aantreffen van resten uit de periode Romeinse tijd-Late Middeleeuwen en een zeer hoge verwachting op resten uit de Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd. Dit verwachtingspatroon hangt onder meer samen met de verwachting op bewoonbare oeverafzettingen van de Lek, die sinds de jaartelling actief is geworden nabij het plangebied en de ligging van het plangebied in de laatmiddeleeuwse kern van Vianen. Diepgaande bodemverstoringen worden op basis van het onderzoek in het plangebied niet verwacht, aangezien het op basis van historisch kaartmateriaal altijd onbebouwd is geweest. Alleen ter plaatse van de huidige garage (de uitbouw achter de woning aan de Voorstraat 61) is van moderne aard, waar tijdens de aanleg ervan de bodem kan zijn vergraven.

Advies

Als gevolg van de hoge tot zeer hoge archeologische verwachting in het plangebied wordt geadviseerd tijdens de herontwikkeling in het gebied rekening te houden met de aanwezigheid van archeologische resten. Deze bevinden zich op basis van het bestemmingsplan immers reeds vanaf een diepte van 30 cm. Hiertoe bestaan drie mogelijkheden:

- Door het bouwpeil/maaiveld met 50 cm te verhogen, vinden geen graafwerkzaamheden plaats in het archeologisch bodemarchief. De resten blijven immers onder de garage behouden. Aanvullende maatregelen ten behoeve van de realisatie van de garage zijn in dit geval niet nodig.
- Een tweede optie is het uitvoeren van een verkennend/karterend booronderzoek. Deze methode heeft met name als doel de mate van verstoring in het plangebied vast te stellen. De mogelijkheid bestaat dat recente verstoring (als gevolg van huidig grondgebruik) tot een vergroting van de verstoringvrije diepte leidt. Wel kan het zo zijn dat na deze stap alsnog aanvullende maatregelen nodig zijn, zij het in de vorm van (verminderde) ophoging zij het in de vorm van opgraving.
- Een derde optie is om de omtrek van de funderingen van de garage op te graven. Deze opgraving kan plaatsvinden gelijktijdig met de aanleg van deze funderingen (Archeologische begeleiding; protocol opgraven). Voor deze werkwijze is op voorhand een Programma van Eisen (PvE) nodig waarin de onderzoeksopzet van deze werkzaamheden wordt vastgelegd. Dit document dient op voorhand van de werkzaamheden te zijn goedgekeurd door de gemeente Vianen als bevoegd gezag en zal deel uitmaken van de te verstrekken omgevingsvergunning.

De bovengrondse sloop van de huidige garage in het plangebied kan zonder enige archeologische maatregelen plaatsvinden. Mochten de funderingen van de aanbouw niet in de grond kunnen blijven zitten, zullen deze tijdens de sloop ervan onder archeologische begeleiding moeten worden verwijderd. Ook deze werkzaamheden dienen te worden vastgelegd in een PvE (zo niet hetzelfde PvE als eerder genoemde).

Bovenstaande vormt een advies. Op grond van de resultaten van het rapport en het advies zal het bevoegd gezag (de gemeente Vianen) een besluit nemen over de daadwerkelijke omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden binnen het plangebied.

Inhoud

1.	Aanleiding	4
2.	Aard en doel van het archeologisch vooronderzoek	5
3.	Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied	6
4.	Consequenties toekomstig gebruik	8
5.	Beleidskader	9
6.	Landschappelijke ontwikkeling, geomorfologie en bodem	10
7.	Archeologische verwachtingen en bekende waarden	13
8.	Historische situatie, huidig gebruik en bodemverstoringen	16
9.	Gespecificeerde archeologische verwachting	20
10.	Conclusie en Advies	4
11.	Geraadpleegde bronnen	5
Bijlage 1.	Archeologische periode-indeling voor Nederland (conform ABR)	7
Bijlage 2.	Situatie	8
Bijlage 3.	Nieuwbouw	9
Bijlage 4.	Gemeentelijk beleid	10
Bijlage 5.	Stroomgordels	12
Bijlage 6.	Geomorfologie	13
Bijlage 7.	Maaiveldhoogte	14
Bijlage 8.	Bodem	15
Bijlage 9.	Archeologische waarden en onderzoeken	16

1. Aanleiding

In opdracht van Tritium Advies b.v. heeft Transect in januari 2017 een archeologisch bureauonderzoek (BO) uitgevoerd in een plangebied aan de Voorstraat 61 te Vianen (gemeente Vianen). De aanleiding van het onderzoek vormt de aanvraag van een omgevingsvergunning ten behoeve van de bouw van een garage.

Bij de voorgenomen ingrepen zal grondverzet plaatsvinden, waardoor de oorspronkelijke bodem en daarmee eventueel aanwezige archeologische resten in het gebied kunnen worden verstoord. Om in de nabije toekomst de ontwikkeling te kunnen laten plaatsvinden, is op grond van het bestemmingsplan *Bestemmingsplan Binnenstad (2013)* als onderdeel van de vergunningsaanvraag een archeologisch vooronderzoek nodig. Dit rapport beschrijft de resultaten van een archeologisch vooronderzoek in het plangebied en voorziet in die plicht.

Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.0.

2. Aard en doel van het archeologisch vooronderzoek

Om de archeologische waarde van het plangebied te kunnen bepalen is gekozen voor een bureauonderzoek (BO). Het doel van het archeologisch bureauonderzoek is het specificeren van de archeologische verwachting. Dat wil zeggen het aan de hand van beschikbare en nieuwe informatie over de archeologie, cultuurhistorie, geomorfologie, bodemkunde en het grondgebruik definiëren van de kans dat binnen het plangebied sprake is van archeologische resten.

Het resultaat van het archeologisch bureauonderzoek is een rapport met een conclusie voor wat betreft het risico dat eventueel aanwezige archeologische waarden in het plangebied worden verstoord als gevolg van de voorgenomen bodemingrepen. Aan de hand hiervan wordt een advies voor eventuele vervolgstappen geformuleerd. Met het rapport kan de bevoegde overheid een beslissing nemen in het kader van de vergunningverlening. Het rapport bevat waar mogelijk gegevens over de aan- of afwezigheid, diepteligging, aard, omvang, ouderdom, gaafheid, conservering en (relatieve) kwaliteit van archeologische waarden.

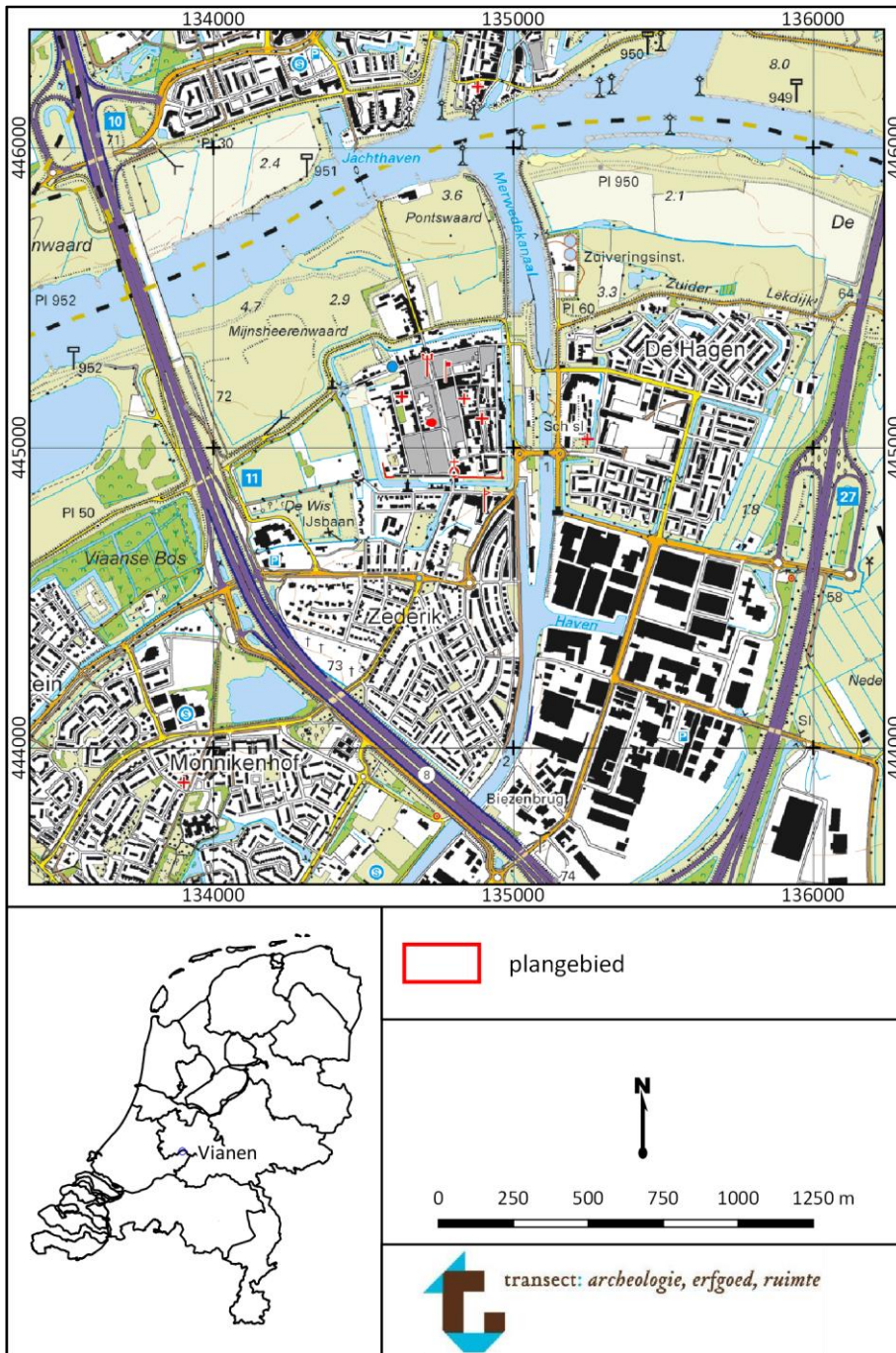
Het bureauonderzoek is uitgevoerd conform protocol 4002 van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.0 (KNA 4.0). In dit kader is onder andere het centraal Archeologisch Informatiesysteem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geraadpleegd, waarin Archeologische MonumentenKaart (AMK) en de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) zijn opgenomen. Aanvullende (cultuur)historische informatie is verkregen uit divers voorhanden historisch kaartmateriaal. Om inzicht te krijgen in de opbouw en ontwikkeling van het landschap zijn onder andere de bodemkaart en beschikbaar geomorfologisch kaartmateriaal geraadpleegd. Deze informatie is aangevuld met relevante informatie uit achtergrondliteratuur.

3. Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied

Gemeente	Vianen
Plaats	Vianen
Toponiem	Voorstraat 61
Kaartblad	38F
Centrumcoördinaat	134.720 / 445.088
Oppervlakte plangebied	150 m ²

Binnen het archeologisch bureauonderzoek is onderscheid gemaakt in het plangebied en het onderzoeksgebied. Het plangebied is het gebied waarin de geplande bodemingrepen zullen plaatsvinden. Het onderzoeksgebied omvat het plangebied en een deel van het direct omringende gebied en wordt bij het onderzoek betrokken om tot een beter inzicht te komen in de archeologische, (cultuur)historische en bodemkundige situatie in het plangebied. Het onderzoeksgebied beslaat het plangebied en het omringende gebied, binnen een straal van circa 500 meter.

Het plangebied omvat het toekomstig bouwvlak van een garage aan de Voorstraat 61 in de binnenstad van Vianen (gemeente Vianen). De ligging van het plangebied is weergegeven in figuur 1. Ten tijde van het onderzoek is een deel bebouwd en is een deel onbebouwd. Het plangebied heeft een oppervlak van 150 m², waarvan de nieuwe garage ongeveer 39 m² in beslag neemt.

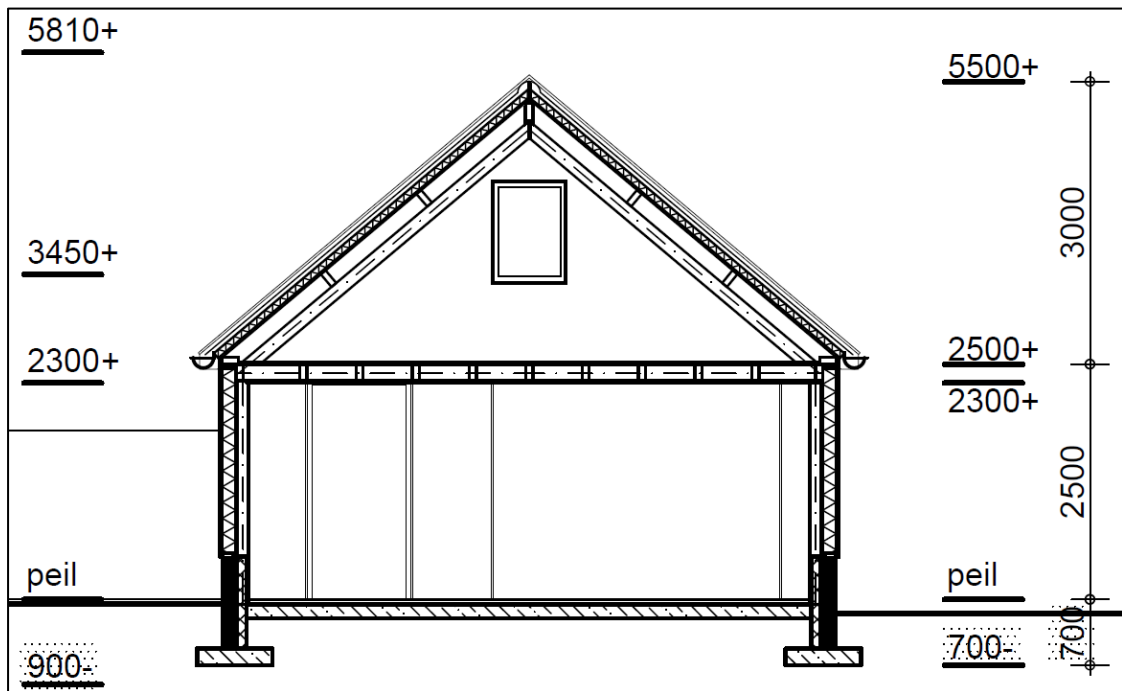

Figuur 1. Ligging van het plangebied (rood omlijnd) op de topografische kaart. Bron topografische kaart: www.pdok.nl.

4. Consequenties toekomstig gebruik

Planvorming	Bouw van een garage
Bodemverstorende werkzaamheden	Sloop van een bestaande garage Graafwerkzaamheden

In het plangebied bestaat het voornemen een nieuwe garage te bouwen. Hiervoor zal de bestaande garage, die vastzit aan de huidige bebouwing, worden gesloopt. De ruimte die hierdoor vrij komt, zal worden ingericht als tuin, terwijl op een andere plek in het plangebied een garage zal worden gerealiseerd. De ontwerptekening hiervan is opgenomen in bijlage 3. De garage heeft een oppervlak van ongeveer 39 m². Ten behoeve van de aanleg van een randfundering zal de ondergrond van het plangebied tot ca. 70 cm –peil worden ontgraven (zie figuur 2). Op basis van deze tekening valt af te leiden dat het peil gelijk staat aan het huidige maaiveld.

Figuur 2 Dwarsdoorsnede van de garage. Bron: La Piazza.

5. Beleidskader

Onderzoekskader	Omgevingsvergunning
Beleidskader	Bestemmingsplan Binnenstad (2013)
Onderzoeksgrens	Dieper dan 30 cm -Mv

In 1992 heeft Nederland het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed ondertekend; ook wel het Verdrag van Malta of Valletta genoemd, naar het eiland en de plaats waar het is ondertekend. Het Verdrag is in 1998 geratificeerd en op 1 september 2007 via de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (Wamz) geïmplementeerd. De Wamz is een wijzigingswet en omvat een wijziging van de Monumentenwet 1988, de Wet Milieubeheer, de Ontgrondingenwet en de Woningwet, op grond waarvan overheden onder andere bij bodemingrepen verplicht rekening moeten houden met het behoud van archeologische waarden. Met ingang van juli 2016 (Erfgoedwet) zal het behoud en beheer van het Nederlandse erfgoed worden geregeld door één integrale Erfgoedwet. De omgang met archeologie in de fysieke leefomgeving zal in de nieuwe Omgevingswet worden geregeld, die in 2018 in werking zal treden.

Het archeologiebeleid van de gemeente Vianen ten aanzien van het plangebied staat verwoord in het Bestemmingsplan Binnenstad (2013). Dit beleid is gebaseerd op de archeologische verwachtings- en beleidskaart van de gemeente. Op deze kaart is per zone vastgelegd welke archeologische verwachting een gebied heeft. Het plangebied maakt op deze kaart deel uit van een terrein van hoge archeologische waarde (AMK, historische kern, bijlage 4). Voor wat betreft deze zone geldt vanuit het bestemmingsplan dat initiatieven waarbij bodemingrepen niet dieper reiken dan 30 cm –Mv worden vrijgesteld van archeologisch onderzoek (Waarde Archeologie – 1). Omdat deze planregels bij de herontwikkeling overschreden worden, is archeologisch onderzoek in het kader van de aanvraag van omgevingsvergunning noodzakelijk (70 cm –Mv).

6. Landschappelijke ontwikkeling, geomorfologie en bodem

Geomorfologie	Oeverwal, overstromingsvlakte (bebouwd gebied)
Bodem	Bebouwd
Grondwater	Onbekend
Maaiveld	Circa 3,0 m NAP

Landschappelijke ontwikkeling

De omgeving van Vianen, met inbegrip van het plangebied, ligt in het Midden-Nederlandse rivierengebied in het stroomgebied van de Rijn (Berendsen, 2005). Reeds in het midden van de laatste ijstijd (het Weichselien, vanaf 50.000 tot 15.000 jaar geleden) maakte dit gebied deel uit van een brede riviervlakte, waarbinnen de riviergeulen in een verwilderd (“vlechtend”) patroon verspreid lagen. Door deze geulen werd grof zand en grind afgezet, dat geologisch gezien wordt gerekend tot het Formatie van Kreftenheije (De Mulder e.a., 2003). De aanwezigheid van grof zand en grind wijst op hoge stroomsnelheden en sterke variaties in de (piek)afvoer (als gevolg van grote hoeveelheden (smelt)water). Op andere momenten lag de bedding van de riviervlakte langere perioden droog. Vanuit de drooggelegen vlakte kon fijner rivierzand door sterke winden worden verstoven, dat vervolgens langs de randen van de riviervlakte tot afzetting kwam. Daar konden op grote schaal rivierduinen ontstaan (Berendsen, 2000).

Vanaf 15.000 jaar geleden begon dit beeld enigszins te veranderen aangezien toen het klimaat geleidelijk begon te verbeteren. In eerste instantie was sprake van enkele relatief kortdurende warmere perioden (respectievelijk het Bølling- en Allerød-interstadiaal, 14.650 tot 14.000 BP en 13.900 tot 12.850 BP). Gedurende deze ervaringen nam de vegetatie toe en werd de afvoer van rivierwater beter verdeeld. De riviergeulen begonnen te kronkelen (meanderen) en sneden zich in in de riviervlakte, waardoor langzamerhand een rivierdal ontstond. In het dal werd tijdens overstromingen zogenaamd “Hochflutlehm” afgezet, ook wel bekend als het Laagpakket van Wijchen (De Mulder e.a., 2003; Bennema en Pons, 1952). Pas vanaf 10.000 BP, in het Holoceen, zette de verbeterde klimaatsomstandigheden definitief door, waardoor de toenemende vegetatie de verstuingen van rivierzand aan banden legde en de oevers van de rivieren door de alsmaar kleiner wordende verschillen in afvoer zich stabiliseerden. Door de stabiele oevers traden de rivieren alleen nog bij hoogwater buiten de oevers. De klei, die toen bij hoogwater buiten de rivieren werd afgezet, wordt eveneens gerekend tot het Laagpakket van Wijchen.

De zich insnijpende meanderende rivieren gingen onder invloed van een voortdurend stijgende zeespiegel in het Holoceen over in accumulerende meanderende rivieren, die meermalen hun loop verlegden en daardoor verschillende stroomgordels ontwikkelden. Hierdoor vond in het grootste deel van het rivierengebied afzetting plaats van zand (beddingafzettingen), zandige klei (oeverafzettingen) en zware klei (komafzettingen), die werden afgewisseld door veen. Daarbij werden de oudere afzettingen door jongere begraven. Het moment waarop dit optreedt, hangt af van de ligging van de zogenaamde terrassenkruising (Berendsen & Stouthamer, 2001). De terrassenkruising is het punt waarop de netto insnijding overgaat in een netto accumulatie van sediment (Berendsen, 2005). De ligging van dit punt ligt niet vast maar is afhankelijk van het debiet, de sedimentslast van een rivier en de stijging cq. daling van de zeespiegel. Berendsen en Stouthamer (2001) vermoeden dat de terrassenkruising rond 4.000 v. Chr. in de omgeving van Vianen heeft gelegen. Daarna raakten de Laat-Pleistocene en Vroeg-Holocene afzettingen afgedekt met holocene rivierafzettingen en kon veenvorming optreden op de plekken die verder verwijderd van een rivier lagen. Uiteindelijk raakte het volledige laat-pleistocene dal opgevuld met holoceen sediment en konden rivieren buiten het oude rivierdal treden.

Stroomgordels

De omgeving van het plangebied heeft vanaf het passeren van de terrassenkruising onder directe invloed gestaan van diverse stroomgordels, namelijk de Vuylkop, de Tienhoven, de Hagestein stroomrug en de Lek (Cohen e.a., 2012; Sprangers e.a., 2011). De perioden van activiteit van ieder deze rivieren is weergegeven in bijlage 5, evenals de exacte ligging. Het plangebied heeft vermoedelijk altijd in de overstromingsvlakte tussen deze rivieren in gelegen. Beddingafzettingen van een van deze rivieren bevinden zich naar verwachting niet ter plaatse van het plangebied. Oeverafzettingen van deze rivieren zijn naar verwachting wel aanwezig. Met name de aanwezigheid van deze oevers is vanuit archeologische optiek interessant, aangezien deze plekken van oudsher vestigingsplaatsen zijn voor (pre-)historische samenlevingen. Ook na het inactief worden van de rivier blijven de oevers lange tijd relatief hoger gelegen en daarmee aantrekkelijk voor bewoning. Vianen is zodoende mogelijk ook op deze plek gesticht.

De oeverafzettingen bestaan doorgaans uit zandige klei, waarin zich bodemvorming heeft kunnen afspelen. Er zullen echter ook op verschillende dieptes komafzettingen aanwezig zijn, bestaande uit zwak tot matig siltige klei, afgewisseld met veen. De komafzettingen zijn gevormd ten tijde van overstromingen vanuit de eerder genoemde rivieren in de overstromingsvlakte. De basis van het plangebied bestaat volgens de pleistocene kaart van Cohen e.a. (2012) uit grof zand als onderdeel van de Formatie van Kreftenheije. Dit zand bevindt zich naar verwachting op een diepte van -4,0 tot -6,0 m NAP, maar op basis van boringen in de binnenstad van Vianen is dergelijk zand (pas) op -11,7 m –Mv gevonden (circa -7,0 m NAP).

Geomorfologie en AHN

Als gevolg van de ligging in de historische kern is aan het plangebied op de geomorfologische kaart geen landschappelijke eenheid of landschapsvorm toegekend. Het plangebied is immers gekarteerd als bebouwd gebied. Aan de hand van bovenstaande gebiedsgenese en interpolatie van de landschapsvormen aan weerszijden van de historische kern zijn naar verwachting in de ondergrond oeverwallen aanwezig (rivieroeverwallen , kaartcode 3K25; bijlage 6). Dergelijke oevers zijn op de geomorfologische kaart circa 1,3 km ten oosten van het plangebied ingetekend.

Aan de hand van reliëf-verschillen aan het maaiveld valt ten aanzien van de aanwezigheid van oeverwallen in het plangebied niets te zeggen. Op het AHN (Actueel Hoogtebestand Nederland, bijlage 7) is te zien dat het plangebied ten opzichte van haar directe omgeving circa 1,0 tot 1,5 m hoger ligt. Dit is het gevolg van de aanwezigheid van (binnenstedelijke) ophoging van de stad. Dergelijke ophoging heeft reeds sinds de stichting van de stad kunnen plaatsvinden.

Bodem en grondwater

Op de bodemkaart is het plangebied weergegeven als bebouwd gebied, waardoor geen bodemeenheid is toegekend. Op basis van een verwachting op oeverafzettingen zijn over het algemeen kalkrijke poldervaaggronden te verwachten (kaartcode Rn95A, Rn90C, Bijlage 2). De poldervaaggronden bestaan hier naar verwachting voornamelijk uit zware zavel en lichte klei (sterk siltige en/of zandige klei). Deze poldervaaggronden zijn over het algemeen kleigronden met een grijze, door oxidatie rood-gekleurde ondergrond, die niet slap is. Daarbij worden ze gekenmerkt door een grijze humusarme bovengrond. Poldervaaggronden zijn wijd verbreid en komen over het algemeen veel in westelijk Nederland voor (de Bakker, 1966). In een poldervaaggrond kunnen begraven bodemniveaus aanwezig zijn, zogenaamde vegetatiehorizonten, die een indicatie vormen voor oudere bodemvorming. Een dergelijk niveau heeft zich in het rivierengebied kunnen vormen op het moment dat er sprake was van een verminderde afvoer en door een afgenomen opslibbing van sediment. Hierdoor trad begroeiing op en kon zich een humeus niveau vormen. Op het moment dat er sprake

was van een toename in rivierafvoer, raakte dit niveau begraven. Het kenmerkt zich door een licht tot matig humeuze kleilaag in de bodem.

Omdat het gebied in de bebouwde kom ligt, verhard is en in de loop der tijd is opgehoogd. Hierbij moet rekening worden gehouden dat (delen van) het bodemprofiel zijn aangetast.

Graafwerkzaamheden, uit het verleden en in moderne tijd, zullen de oorspronkelijke bodem hebben verstoord. Daarentegen maken specifiek binnenstedelijke ophoogpakketten deel uit van de archeologische verwachting van het gebied. De langdurige bewoning in het plangebied is hiervan de oorzaak. Wat betreft grondwaterstanden en -trappen zijn geen gegevens bekend. Het is echter de verwachting dat de grondwaterstand door de aanwezigheid van verharding en ophoging is beïnvloed ten nadele van eventuele onverkoelde (organische) archeologische resten (onder andere bewerkt hout, leer en textiel).

7. Archeologische verwachtingen en bekende waarden

Wettelijk beschermd monumenten	Nee
AMK-terreinen	Ja
Archeologische complexen, grondsporen en vondsten binnen 500 m	Ja

Archeologische verwachting

Het plangebied staat op de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Vianen als een gebied met een hoge archeologische verwachtingswaarde. Deze waarde is gebaseerd op de ligging van het plangebied in het hart van de binnenstad van Vianen, dat als nederzetting in ieder geval in 1336 stadrechten heeft ontvangen om zich om te kunnen vormen tot vestingstad. Op de Archeologische Monumentenkaart is de binnenstad aangeduid als terrein van hoge archeologische waarde (AMK terrein 12.314, bijlage 7). Deze aanduiding hangt samen met de hoge verwachting op sporen uit de periode Late-Middeleeuwen en Nieuwe tijd.

Bekende waarden

Binnen het plangebied zijn geen archeologische waarnemingen en vondstmeldingen en er heeft in het verleden geen onderzoek plaatsgevonden. Wel zijn in de nabijheid van het plangebied diverse vondsten gedaan en onderzoeken uitgevoerd. Het merendeel van deze onderzoeken concentreren zich binnen de stadskern van Vianen. Hiermee zijn ze relevant voor onderhavig onderzoek.

Waarnemingen

- Ongeveer 200 m ten zuiden van het plangebied zijn tijdens werkzaamheden resten van de stadsmuur met daarnaast een waterput aangetroffen. In de waterput is onder andere botmateriaal van vogels, aardewerk en steengoed, en metaal aangetroffen. Het geheel is gedateerd op ca. 15^e – 16^e eeuw (zaaknummer 3197.608.100);
- Ongeveer 200 m ten zuiden van het plangebied is net achter de kerk grond afgegraven waarin op de stortlocatie handgevormd en gedraaid aardewerk uit de Romeinse tijd is aangetroffen (zaaknummer 3109.552.100);
- Ongeveer 200 m ten zuiden van het plangebied, is bij de aanleg van een nieuwe kelder onder de Grote Kerk een grafkelder gevonden met hierin 22 individuen begraven. Onder de begravingen bevindt zich onder meer een pasgeboren kind en personen als onderdeel van de adellijke familie van Vian(d)en (zaaknummer 3253.465.100).
- Ongeveer 220 m ten noordoosten van het plangebied zijn tijdens werkzaamheden in 1985 resten van de stadsmuur waargenomen. Als gevolg van een lekkende olietank zijn de resten van de muur ernstig vervuild en aangetast. De muurresten zijn in het kader van de sanering van het terrein volledig verwijderd (zaaknummer 3254.323.100).
- Ongeveer 160 m noordelijk van het plangebied zijn tijdens de aanleg van een put achter het stadhuis resten van de Oude Vrouwenkapel aangetroffen. Op de scheiding van kapel en schip is zelfs een begraving aangetroffen, waarbij in een kist skeletresten en een kelk zijn aangetroffen. Mogelijk stamt de begraving uit de periode 1566 – 1578, het moment toen de kapel aan de Rooms-Katholieken werd toegewezen. De vondst is bijzonder, aangezien de kapel oorspronkelijk nooit begravingsrechten toegekend heeft gekregen (zaaknummer 2841.759.100).
- Ongeveer 160 m ten noorden van het plangebied is bij sonderingswerkzaamheden een hoefijzervormige muur aangetroffen (zaaknummer 3233.036.100). Ronde muurvormen zijn bijzonder en maken mogelijk deel uit van versterkingen. Nader onderzoek om de exacte aard

ervan vast te stellen, heeft niet plaatsgevonden aangezien de resten ter plaatse in de bodem zijn gebleven.

- Ongeveer 160 m noordelijk van het plangebied is tijdens rioleringswerkzaamheden een waterput gevonden, waarvan de bodem tot een diepte van circa 7,1 m –Mv reikte. De put is waarschijnlijk tijdens eerdere werkzaamheden al gevonden en toentertijd afgesloten met een metalen plaat. De riolering is dusdanig gelegd dat de put gespaard is en in de bodem bewaard kon blijven (zaaknummer 3257.426.100). Een exacte datering van de put is vooralsnog niet bekend, maar dateert naar verwachting in de Late Middeleeuwen of Nieuwe tijd.
- Ongeveer 250 m ten noordwesten van het plangebied zijn tijdens werkzaamheden resten van de stadsmuur gevonden. De oorsprong van deze stadsmuur gaat reeds terug in de 14^e eeuw, toen stadsrechten aan Vianen zijn verleend. Het aantreffen ervan heeft ertoe geleid dat de resten tijdens de graafwerkzaamheden zijn ontzien en in de bodem ter plekke zijn behouden (zaaknummer 3254.348.100).
- Ongeveer 250 m noordwestelijk van het plangebied zijn tijdens werkzaamheden 1909 de fundamenten van de toren van een kasteel aangetroffen (zaaknummer 3254.315.100).

Onderzoeken

In de omgeving van het plangebied zijn veel onderzoeken gedaan. De meest relevante worden hieronder toegelicht.

- Ongeveer 150 m ten oosten van het plangebied is een bureauonderzoek uitgevoerd naar aanleiding van geplande rioleringswerkzaamheden (zaakidentiteit 2259499100). Op basis van het bureauonderzoek is besloten dat de werkzaamheden archeologisch begeleid moeten worden (Jacobs, 2009).
- Naar aanleiding van het bureauonderzoek is vervolgens een archeologische begeleiding uitgevoerd bij de werkzaamheden aan de Weesdijk (zaaknummer 2288.667.100). Tijdens de begeleiding zijn met name sporen uit de Middeleeuwen en Nieuwe tijd aangetroffen. De resten bestaan met name uit uitbraaksleuven en muurresten. Op basis van historisch kaartmateriaal kunnen de resten veelal gerelateerd worden aan de Latijnse school. Tevens zijn er een waterkelder en een waterput aangetroffen (Jezeer en De Leeuwe, 2012).
- Ongeveer 136 m noordoostelijk van het plangebied is een proefsleuven onderzoek uitgevoerd. Tijdens dit onderzoek zijn met name sporen van de inrichting van de achterkant van de erven aan de Voorstraat aangetroffen. De resten bestaan uit muurwerk, beerputten, waterputten, kuilen en greppels en dateren van de 14^e eeuw tot de 19^e eeuw. Ook zijn resten van het oude gasthuis aangetroffen. Deze dateren in de 15^e eeuw (zaaknummer 2234.825.100).
- Ongeveer 195 m noordwestelijk van het plangebied is een verkennend en karterend booronderzoek uitgevoerd. Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dat er een ca. 2,1 m dik ophogingspakket aanwezig is. De moderne verstoring lijkt beperkt te zijn tot de bouwvoor (0,3 m onder maaiveld). In de boringen is veen aangetroffen wat mogelijk de vulling van sloten en waterkuilen kan betreffen (Bongers en Jelsma, 2012). Naar aanleiding van het booronderzoek is vervolgens een proefsleuven uitgevoerd op de locatie van de geplande bodemingrepen (zaaknummer 2413.381.100). Tijdens het onderzoek zijn drie sleuven gegraven. In de eerste sleuf is slechts verstoring aangetroffen. In de tweede sleuf zijn muurresten aangetroffen die mogelijk van het kasteel afkomstig zijn. In de derde sleuf zijn resten van stallen aangetroffen (Tulp en Dijk, 2013). Hierop vond een begeleiding van een sanering van de verontreinigde gebiedsdelen plaats (zaaknummer 2164.744.100). Door deze aanpak kunnen resten indien mogelijk behouden blijven. In de opengelegde putten liggen delen van het kasteel nog goed bewaard in situ. Er zijn onder andere resten van een toren en de poort aangetroffen, de muren en gebouwen langs het binnenterrein van het kasteel. In de breedste zin laat het vondstmateriaal een gebruiksduur tussen de 14^e en 19^e eeuw zien. Bij verdere bodemingrepen zal rekening moeten worden gehouden met de grote aanwezigheid van archeologie (Kaptein en Koopmanschap, 2008).

- Ongeveer 290 m noordwestelijk van het plangebied is een booronderzoek uitgevoerd (zaaknummer 2027.440.100). Het onderzoek vond plaats op het terrein van voormalig kasteel Batestein. Hierbij zijn resten van de gracht en de toren St. Pol aangetroffen.
- Ongeveer 365 m noordwestelijk van het plangebied is de gracht van kasteel Batestein verbreed (zaaknummer 2158.353.100). Hierbij werden met name resten uit de Nieuwe tijd aangetroffen, hetgeen erop lijkt te wijzen dat dit deel van de gracht pas in de Nieuwe tijd gegraven is.
- Ongeveer 340 m noordelijk van het plangebied is een bureauonderzoek uitgevoerd (zaaknummer 2413.640.100). Aanleiding is de aanleg van een verhard voetpad en een trapje de dijk op. Op basis van het bureauonderzoek is een middelhoge verwachting voor de Late Middeleeuwen vastgesteld. Gezien de geringe mate van verstoring is er geen verder onderzoek aanbevolen (Pape 2013).
- Ongeveer 320 m zuidwestelijk van het plangebied is een opgraving uitgevoerd (zaaknummers 2275.803.100, 2235.287.100). Uit vooronderzoek bleek dat hier mogelijk resten van een blekerij aanwezig waren. Bij de opgraving zijn beschoeiingen van beide stadsgrachten aangetroffen en resten van een gebouw. In de hoek van het gebouw is oven aangetroffen die later is vervangen door een haard.

Op basis van de onderzoeken en waarnemingen blijkt dat er in de omgeving veel waarnemingen gedaan zijn met resten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Dit bevestigt de hoge waarde, die op de beleidskaart aan de binnenstad van Vianen is toegekend. Met name zijn daarbij resten van versterkingen en grachten aangetoond of zaken die te relateren zijn aan een kerk. Sporen van huizen en bebouwing ontbreken. Vermoedelijk omdat deze plaatsen nu nog bebouwd zijn. Opvallend is dat op de plekken die niet bebouwd zijn in de stad waterputten en afvalkuilen zijn gevonden. Gezien het plangebied ook deel uitmaakt van een onbebouwd terrein, zijn mogelijk ook hier waterputten te verwachten die doorgaans goed geconserveerd kunnen zijn.

Tweede Wereldoorlog-archeologie

Ten aanzien van bijzondere objecten of informatie over waarden uit de Tweede Wereldoorlog zijn in het plangebied geen gegevens bekend. Ten oosten van het plangebied bevindt zich de Hintere Wasserstellung, een Duitse verdedigingslinie die parallel in een zone langs het Merwedekanaal gelegen heeft. Langs dit kanaal kunnen hiermee objecten die aan deze verdediging herinneren aanwezig zijn (bron: IKME). Dit ligt echter buiten het bereik van het plangebied. Ten noorden van het plangebied, aan de Voorstraat 1, zijn zogenaamde Stolpersteine ingegraven. Dit zijn herdenkingsstenen van joodse inwoners van dit huis die door de Nazi's zijn omgebracht (bron: TracesofWar).

8. Historische situatie, huidig gebruik en bodemverstoringen

Historische bebouwing	Nee
Historisch gebruik	Tuin
Huidig gebruik	Tuin
Bodemverstoringen	Niet bekend

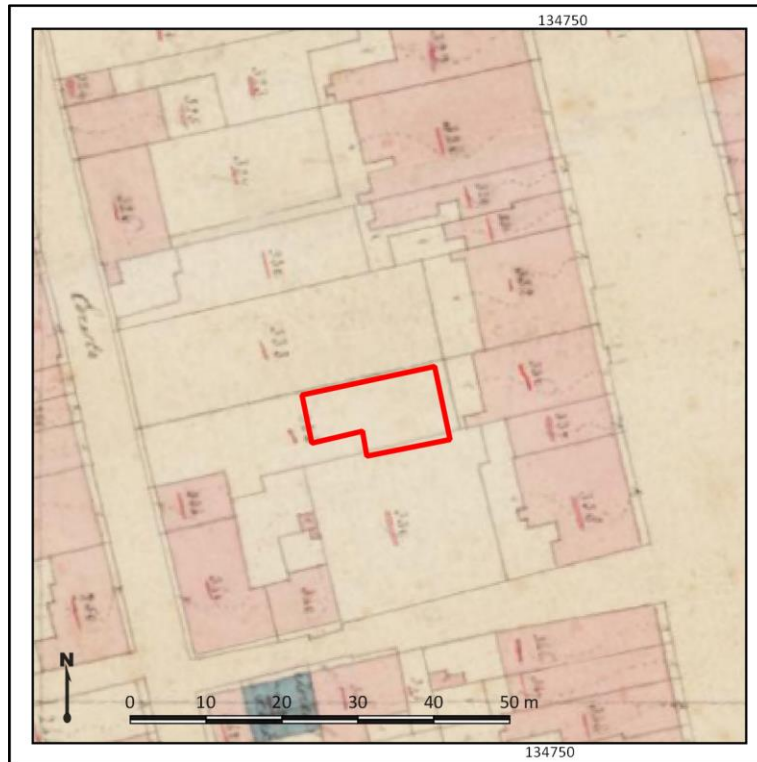
Bewoningsgeschiedenis en historische situatie

Het plangebied bevindt zich in het hart van de historische kern van Vianen. Dit betekent dat de ontwikkeling van het plangebied onlosmakelijk verbonden is aan het ontstaan van Vianen op deze plek. Vermoedelijk was in de Late Middeleeuwen op de oevers van de Lek reeds sprake van een kleine nederzetting. Gezien de strategische ligging van de nederzetting vormde Vianen een goede plek om tot een stad uit te groeien. In 1271 verkreeg de nederzetting marktrechten, hetgeen inhield dat tweemaal per jaar commerciële activiteiten konden plaatsvinden. Dit vormde een aanzet tot regionale groei van de nederzetting. Hierop volgden in 1335 stadsrechten, waarop de nederzetting werd omgevormd tot een vestingstad. De toenmalige ligging van de stad in het Graafschap Holland op de rand met het Bisdom Utrecht was voor de Graaf van Holland van strategisch belang. De stad werd planmatig aangelegd. Er werden stadsmuren gebouwd, waarbij sprake was van drie poorten: een Lekpoort aan de noordzijde van de Voorstraat, de Landpoort aan de zuidzijde van de stad en de Oostpoort aan het einde van de Langendijk. De stadsmuren dateren in aanleg vermoedelijk ook al in de 14^e eeuw. Vanaf de Voorstraat is aan weerszijden de huidige binnenstad van Vianen aangelegd, dwars op de Lekdijk (Blijdenstijn, 2015). In het noordwesten van de stad werd uiteindelijk het kasteel Batestein aangelegd. Dit kasteel vormde een extra versterking tegen de Bisschop van Utrecht (ter verdediging van de noordzijde van de stad). Sinds de planmatige aanleg is de huidige binnenstad van Vianen tot stand gekomen.

De ontwikkeling van het plangebied binnen deze ontwikkeling valt af te leiden aan historisch kaartmateriaal. Aan het kaartmateriaal uit de 16^e, 17^e en 18^e eeuw is echter weinig aandacht aan detail geschonken, zodat het exacte grondgebruik moeilijk te herleiden valt (bijvoorbeeld de kaart van Jacob van Deventer (1560; bron: geheugenvannederland.nl). Wel is op basis van het kaartmateriaal (niet afgebeeld) te zien dat het plangebied altijd achter de bebouwing aan de Voorstraat heeft gelegen en in die tijd niet bebouwd is geweest. Het huis aan de Voorstraat 61 dateert in aanleg uit 1650 (bron: bagviewer.kadaster.nl). Vanaf het begin van de 19^e eeuw zijn kaarten nauwkeuriger en is wel meer detail te zien. Op de Kadastrale Minuut uit 1811-1832 is te zien dat het plangebied onbebouwd is (figuur 3). Volgens de oorspronkelijke aanwijzende tafel (OAT) is het plangebied daar in gebruik als tuin. Op kaartmateriaal vanaf 1900 (figuren 4 -7) is te zien dat het plangebied in gebruik is als tuin of binnenplaats. Dit is sindsdien niet veranderd op de aanleg van de garage aan de achterzijde van het pand na. Die is vermoedelijk in de jaren '70 of '80 van de vorige eeuw in het plangebied gebouwd. De rest is altijd onbebouwd gebleven.

Huidig gebruik en bodemverstoringen

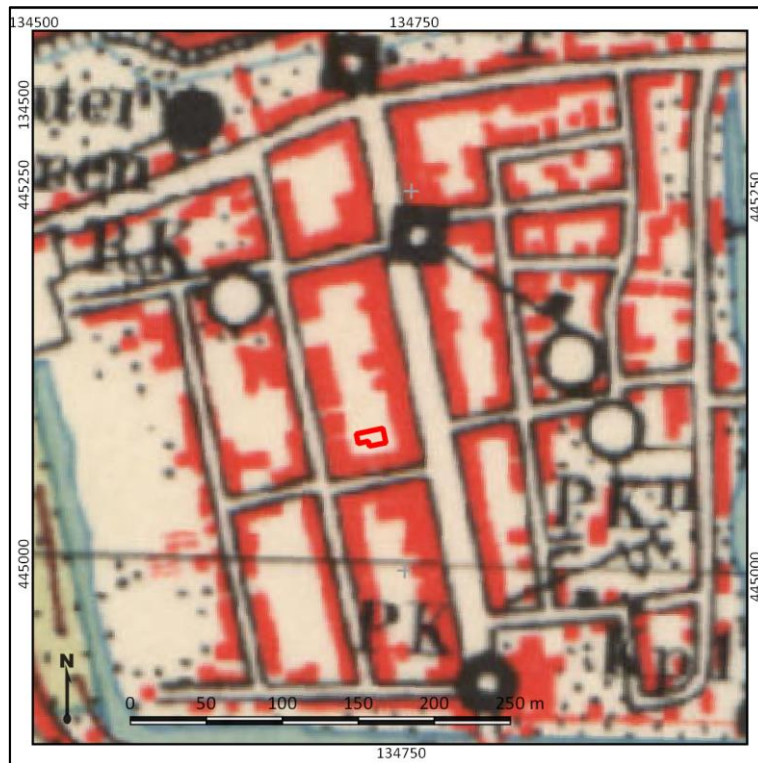
Het plangebied is in gebruik als tuin en garage. Bronnen van verstoring in het plangebied zijn niet voorhanden. Bouwtekeningen zijn niet geraadpleegd vanwege het ontbreken van grotere bouwwerken in het plangebied. Wel bestaat het vermoeden dat ten behoeve van de aanleg van de kleine garage aan de achterzijde van het pand aan de Voorstraat 61 graafwerkzaamheden hebben plaatsgevonden voor de funderingen. Van deze garage is geen tekening beschikbaar. Tot hoe diep is echter onduidelijk. In het Bodemloket zijn geen gegevens aanwezig over ontgroningen of milieukundige saneringen in het plangebied.

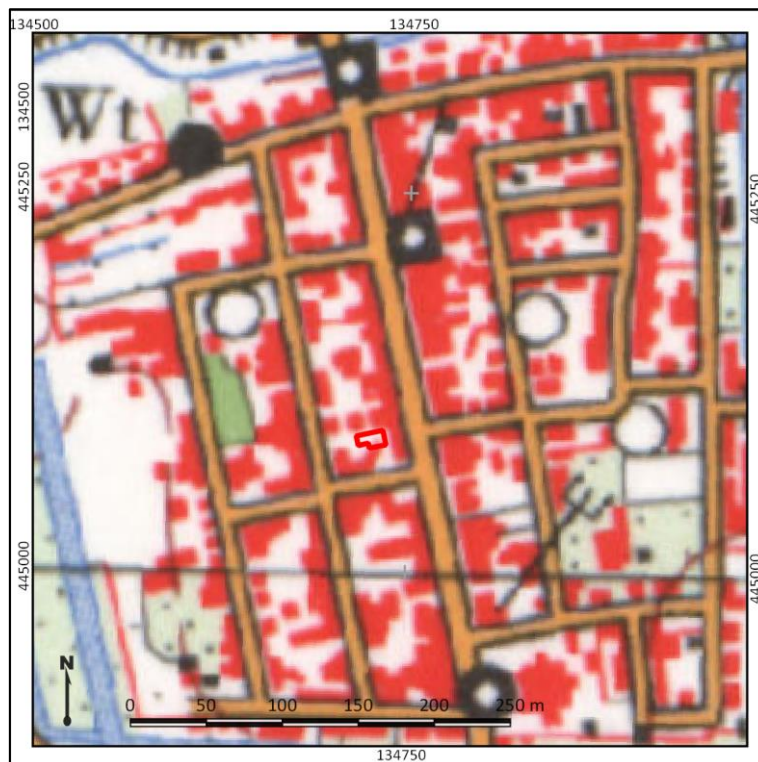
Figuur 3. Ligging van het plangebied (rood omlijnd) de Kadastrale Minuut uit 1811-1832. Bron: beeldbank.cultureelerfgoed.nl

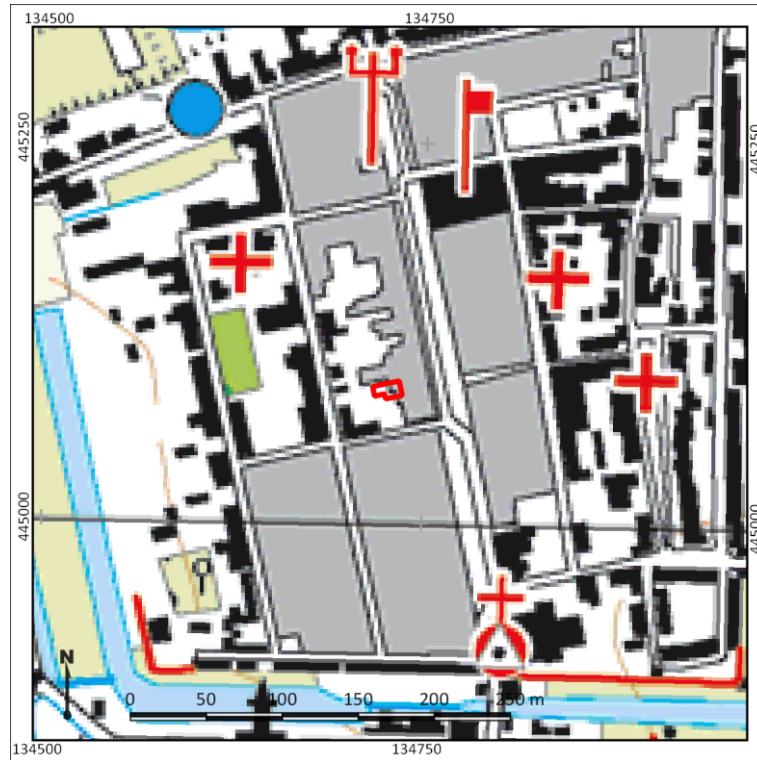
Figuur 4. Het plangebied (rood omlijnd) op een historische kaart uit 1900. Bron: www.topotijdreis.nl.

Figuur 5. Het plangebied (rood omlijnd) op een historische kaart uit 1950. Bron: www.topotijdreis.nl.

Figuur 6. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1980. Bron: www.topotijdreis.nl.

Figuur 7. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 2012. Bron: www.topotijdreis.nl.

9. Gespecificeerde archeologische verwachting

Kans op archeologische waarden	Hoog tot zeer hoog
Periode	Late Middeleeuwen – Nieuwe Tijd, mogelijk ook Romeinse tijd
Complextypen	Nederzettingen en sporen van landgebruik
Stratigrafische positie	Direct onder maaiveld
Diepteligging	Binnen 1,0 m –Mv

Aanwezigheid en dichtheid

Het plangebied ligt in de historische kern van Vianen. Het ontstaan van deze kern is reeds terug te voeren in de Late Middeleeuwen. In 1338 kreeg Vianen stadsrechten, waarna de huidige vesting planmatig is ingericht met de Voorstraat (waarlangs het plangebied ligt) als centrale as. Resten vanaf die tijd zijn in ieder geval in het plangebied te verwachten. Op basis van historisch materiaal is bekend dat de woning aan de Voorstraat 61 sinds 1650 hier aanwezig is en de plek van de woning sinds de 16^e eeuw reeds bebouwd. Het plangebied is echter altijd onbebouwd geweest, maar heeft altijd deel uitgemaakt van het achtererf van de woning. Hier zijn in de ondergrond allerlei resten te verwachten die te koppelen zullen zijn aan de bewoning in het aangrenzende huis (waterputten, afvalkuilen, tuininrichting en bijgebouwen). Hierom heeft het plangebied voor wat betreft de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd een zeer hoge archeologische verwachting. Voor de oudere perioden, Romeinse tijd tot en met de Late Middeleeuwen (tot de stichting van Vianen als vesting) is de verwachting hoog. Voordat Vianen in de 14^e eeuw tot stad is omgevormd is er op de oevers van de Lek nederzettingsactiviteit geweest. Resten hiervan zullen zich aan de basis van een stedelijk ophogingspakket bevinden. Voor de oudere perioden is de verwachting laag, aangezien ter hoogte van het plangebied geen diepere, begraven stroomgordels met oeverafzettingen te verwachten zijn.

Stratigrafische positie

Het archeologisch relevante niveau wordt gevormd door een pakket opgebracht materiaal (binnenstedelijk ophoogdek), dat zich direct onder het huidige maaiveld zal bevinden. In dit pakket kunnen archeologische resten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd worden aangetroffen. De verwachting is dat het ophoogpakket nog gaaf kan zijn vanwege een vermeend beperkte verstoring in het plangebied. Daarentegen worden wel bodemverstoringen ter plaatse van de huidige garage verwacht (als gevolg van de aanleg ervan). Oudere resten (uit de Romeinse tijd-Late Middeleeuwen) bevinden zich aan de basis van dit ophoogpakket. Hoe dik het ophoogdek in het plangebied is, is niet bekend, maar aan de hand van het AHN is het mogelijk 1,0 tot 1,5 m in dikte.

Complextypen

Voor wat betreft de periode Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd worden nederzettingsterreinen (huisplaatsen) en sporen van landgebruik verwacht. Nederzettingsterreinen kenmerken zich hier door de aanwezigheid van funderingsresten en paalsporen. Bewoning uit de Late Middeleeuwen zal naar verwachting sporen van houtbouw in de bodem hebben achtergelaten, terwijl bebouwing in de Nieuwe tijd vaak uit steen bestaat. Sporen van landgebruik uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd betreffen hier met name zaken die te relateren zijn aan het achtererf van een huisplaats in een binnenstad (zaken als afvalkuilen, beer- en waterputten, sporen van nijverheid op een erf). De verwachting is dat er met name sporen van landgebruik gevonden zullen worden, omdat op basis van historisch kaartmateriaal is gebleken dat geen bebouwing in de loop van de Nieuwe tijd geen bebouwing in het plangebied heeft gestaan.

10. Conclusie en Advies

Uit het archeologisch bureauonderzoek blijkt dat voor het plangebied een hoge archeologische verwachting geldt op het aantreffen van resten uit de periode Romeinse tijd-Late Middeleeuwen en een zeer hoge verwachting op resten uit de Late Middeleeuwen-Nieuwe tijd. Dit verwachtingspatroon hangt onder meer samen met de verwachting op bewoonbare oeverafzettingen van de Lek, die sinds de jaartelling actief is geworden nabij het plangebied en de ligging van het plangebied in de laatmiddeleeuwse kern van Vianen. Diepgaande bodemverstoringen worden op basis van het onderzoek in het plangebied niet verwacht, aangezien het op basis van historisch kaartmateriaal altijd onbebouwd is geweest. Alleen ter plaatse van de huidige garage (de uitbouw achter de woning aan de Voorstraat 61) is van moderne aard, waar tijdens de aanleg ervan de bodem kan zijn vergraven.

Advies

Als gevolg van de hoge tot zeer hoge archeologische verwachting in het plangebied wordt geadviseerd tijdens de herontwikkeling in het gebied rekening te houden met de aanwezigheid van archeologische resten. Deze bevinden zich op basis van het bestemmingsplan immers reeds vanaf een diepte van 30 cm. Hiertoe bestaan drie mogelijkheden:

- Door het bouwpeil/maaiveld met 50 cm te verhogen, vinden geen graafwerkzaamheden plaats in het archeologisch bodemarchief. De resten blijven immers onder de garage behouden. Aanvullende maatregelen ten behoeve van de realisatie van de garage zijn in dit geval niet nodig.
- Een tweede optie is het uitvoeren van een verkennend/karterend booronderzoek. Deze methode heeft met name als doel de mate van verstoring in het plangebied vast te stellen. De mogelijkheid bestaat dat recente verstoring (als gevolg van huidig grondgebruik) tot een vergroting van de verstoringvrije diepte leidt. Wel kan het zo zijn dat na deze stap alsnog aanvullende maatregelen nodig zijn, zij het in de vorm van (verminderde) ophoging zij het in de vorm van opgraving.
- Een derde optie is om de omtrek van de funderingen van de garage op te graven. Deze opgraving kan plaatsvinden gelijktijdig met de aanleg van deze funderingen (Archeologische begeleiding; protocol opgraven). Voor deze werkwijze is op voorhand een Programma van Eisen (PvE) nodig waarin de onderzoeksopzet van deze werkzaamheden wordt vastgelegd. Dit document dient op voorhand van de werkzaamheden te zijn goedgekeurd door de gemeente Vianen als bevoegd gezag en zal deel uitmaken van de te verstrekken omgevingsvergunning.

De bovengrondse sloop van de huidige garage in het plangebied kan zonder enige archeologische maatregelen plaatsvinden. Mochten de funderingen van de aanbouw niet in de grond kunnen blijven zitten, zullen deze tijdens de sloop ervan onder archeologische begeleiding moeten worden verwijderd. Ook deze werkzaamheden dienen te worden vastgelegd in een PvE (zo niet hetzelfde PvE als eerder genoemde).

Bovenstaande vormt een advies. Op grond van de resultaten van het rapport en het advies zal het bevoegd gezag (de gemeente Vianen) een besluit nemen over de daadwerkelijke omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden binnen het plangebied.

11. Geraadpleegde bronnen

Archeologische kaarten en databestanden:

- Archeologische Monumenten Kaart (AMK), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2007.
- Archeologisch Informatie Systeem (Archis3), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2015.
- Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden, 3^e generatie, IKAW, Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB), Amersfoort, 2008.
- bagviewer.kadaster.nl
- www.ahn.nl
- www.topotijdreis.nl
- www.bodemloket.nl
- www.dinoloket.nl
- www.edugis.nl
- www.pdok.nl
- www.planviewer.nl
- www.dans.easy.knaw.nl
- www.beeldbank.cultureelerfgoed.nl
- www.geheugenvannederland.nl

Literatuur:

Bakker, H. de/J. Schelling, 1989, *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland, de hogere niveaus*, Wageningen.

Berkel, G., van/K. Samplonius, 2006, *Nederlandse plaatsnamen, Herkomst en historie*, Utrecht.

Blijdestijn, R., 2015, *Tastbare Tijd v. 2.0, Cultuurhistorische Atlas van de Provincie Utrecht*, Provincie Utrecht

Bongers, J.M.G., Jelsma, J., 2012, *Vianen, Blauwpoort, (gemeente Vianen, UT), Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek*, Steekproefrapport 2012-11/08Z, Zuidhorn.

Cohen, K.M., E. Stouthamer, H.J. Pierik, en A.H. Geurts. *Digitaal Basisbestand Paleogeografie van de Rijn-Maas Delta*. Utrecht, 2012.

Jacobs, E., 2009, *Locatie "Weesdijk" te Vianen. Een bureauonderzoek*. Jacobs en Burnier Standaard Archeologisch Rapport 259, Amsterdam.

Jezeer, W., R. de Leeuwe, 2012, *Vianen- Westdijk, Een Archeologische Begeleiding*, ADC-Rapport 2563, Amersfoort.

Jongmans, A.G./M.W. van den Berg/M.P.W. Sonneveld/G.J.W.C. Peek/R.M. van den Berg van Saparoea, 2013, *Landschappen van Nederland*, Wageningen.

Kaptein, I.N., Koopmanschap, H., 2008, *Archeologische begeleiding van de bodemsanering en gedeeltelijke opgraving rondom het Hofplein te Vianen*. Archeologische Rapporten Oranjewoud 2007/128, Heerenveen.

Mulder, E.F.J., de/M.C. Geluk/I.L. Ritsema/W.E. Westerhof/T.E. Wong, 2003, *De ondergrond van Nederland*, Houten.

Pape, H., 2013, *Archeologische Bureauonderzoek, Vianen, Parkeervoorziening Pontwaard*, Transect Rapport 308, Utrecht.

Sprangers, J, R. Klaarenbeek, P. Kloosterman en J.A.T. Wijnen, 2011, *Een vernieuwde blik op Vianen, Gemeente Vianen; een actualisatie van de archeologische verwachtings- en beleidskaart*. RAAP-Rapport 2169.

Stouthamer, E./K.M. Cohen/W.Z. Hoek, 2015, *De vorming van het Land*, Utrecht.

Tulp, C., Dijk, D.A., 2013, *Vianen, Blauwpoort, Gemeente Vianen (Utr.)*. Inventarisrend archeologisch onderzoek door middel van proefsleuven. Steekproefrapport 2013-07/08, Zuidhorn.

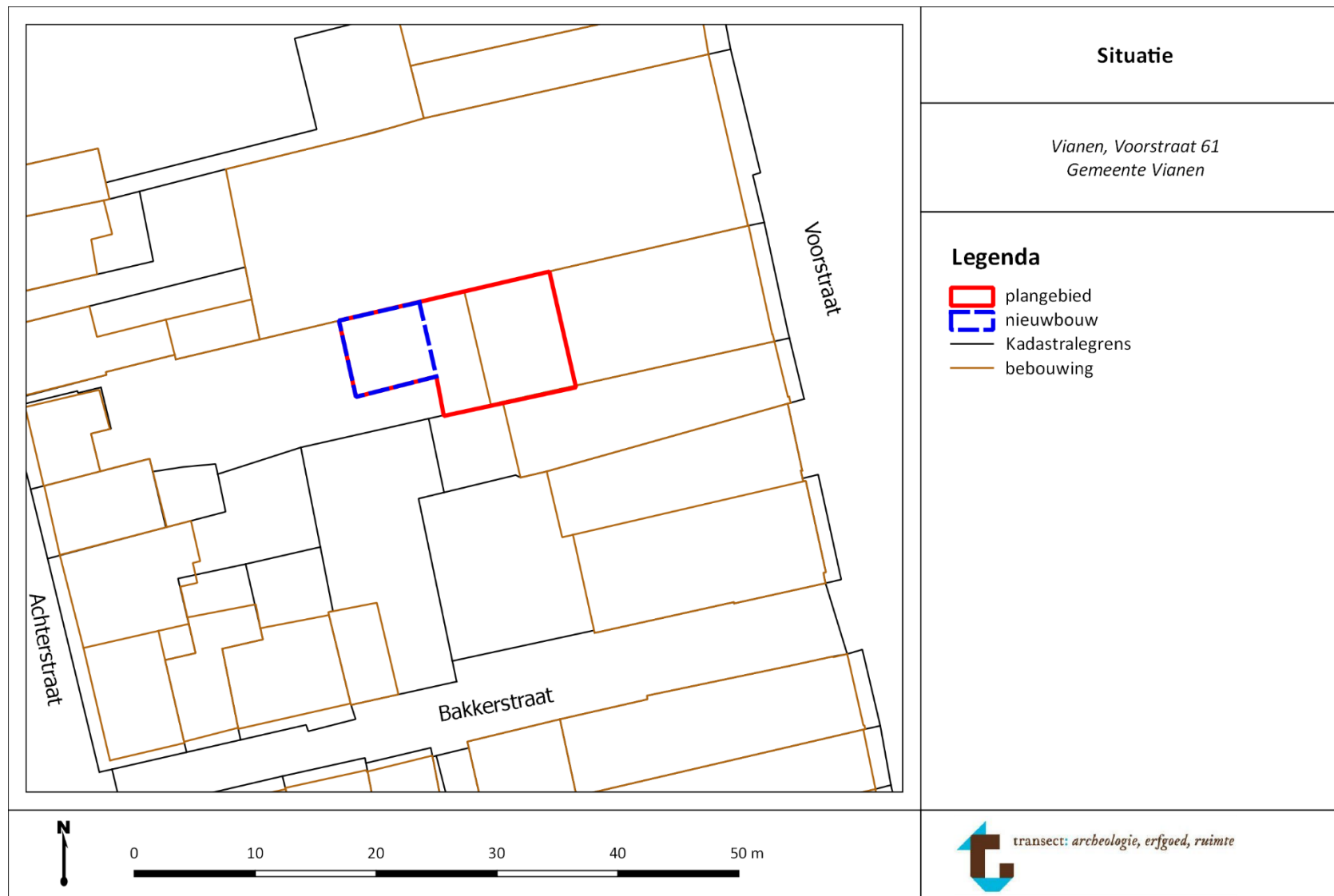
Vos, P.C., 2015, Compilation of the Holocene paleogeographical maps of the Netherlands, in P.C. Vos (ed.), *The origin of the Dutch coastal landscape*, Groningen, 50-81.

Vos, P.C./S. de Vries, 2015, *2e generatie paleogeografische kaarten van Nederland (versie 2.0)*. sd, www.archeologiein nederland.nl (11-30-2015).

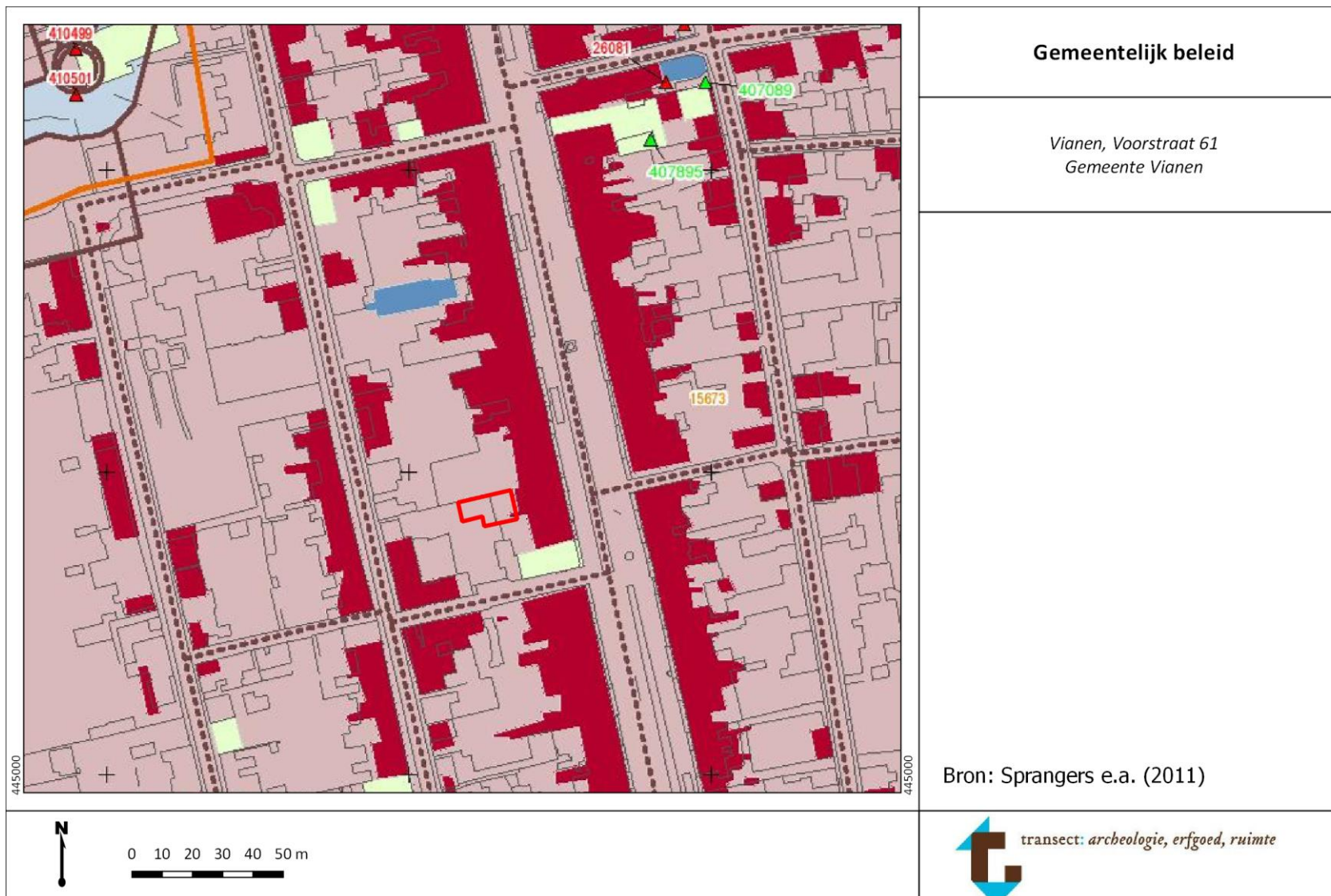
Bijlage 1. Archeologische periode-indeling voor Nederland (conform ABR)

Periode	Deel-/subperiode	Van	Tot
Nieuwe Tijd	Nieuwe Tijd C	1850 na Chr.	heden
	Nieuwe Tijd B	1650 na Chr.	1850 na Chr.
	Nieuwe Tijd A	1500 na Chr.	1650 na Chr.
Middeleeuwen	Late Middeleeuwen B	1250 na Chr.	1500 na Chr.
	Late Middeleeuwen A	1050 na Chr.	1250 na Chr.
	Vroege Middeleeuwen D	900 na Chr.	1050 na Chr.
	Vroege Middeleeuwen C	725 na Chr.	900 na Chr.
	Vroege Middeleeuwen B	525 na Chr.	725 na Chr.
	Vroege Middeleeuwen A	450 na Chr.	525 na Chr.
Romeinse Tijd	Laat-Romeinse Tijd B	350 na Chr.	450 na Chr.
	Laat-Romeinse Tijd A	270 na Chr.	350 na Chr.
	Midden-Romeinse Tijd B	150 na Chr.	270 na Chr.
	Midden-Romeinse Tijd A	70 na Chr.	150 na Chr.
	Vroeg-Romeinse Tijd B	25 na Chr.	70 na Chr.
	Vroeg-Romeinse Tijd A	12 voor Chr.	25 na Chr.
IJzertijd	Late IJzertijd	250 voor Chr.	12 voor Chr.
	Midden-IJzertijd	500 voor Chr.	250 voor Chr.
	Vroege IJzertijd	800 voor Chr.	500 voor Chr.
Bronstijd	Late Bronstijd	1100 voor Chr.	800 voor Chr.
	Midden-Bronstijd B	1500 voor Chr.	1100 voor Chr.
	Midden-Bronstijd A	1800 voor Chr.	1500 voor Chr.
	Vroege Bronstijd	2000 voor Chr.	1800 voor Chr.
Neolithicum	Laat-Neolithicum B	2450 voor Chr.	2000 voor Chr.
	Laat-Neolithicum A	2850 voor Chr.	2450 voor Chr.
	Midden-Neolithicum B	3400 voor Chr.	2850 voor Chr.
	Midden-Neolithicum A	4200 voor Chr.	3400 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum B	4900 voor Chr.	4200 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum A	5300 voor Chr.	4900 voor Chr.
Mesolithicum	Laat-Mesolithicum	6450 voor Chr.	4900 voor Chr.
	Midden-Mesolithicum	7100 voor Chr.	6450 voor Chr.
	Vroeg-Mesolithicum	8800 voor Chr.	7100 voor Chr.
Paleolithicum	Laat-Paleolithicum B	18.000 BP	8.800 voor Chr.
	Laat-Paleolithicum A	35.000 BP	18.000 BP
	Midden-Paleolithicum	300.000 BP	35.000 BP
	Vroeg-Paleolithicum	-	300.000 BP

Bijlage 2. Situatie

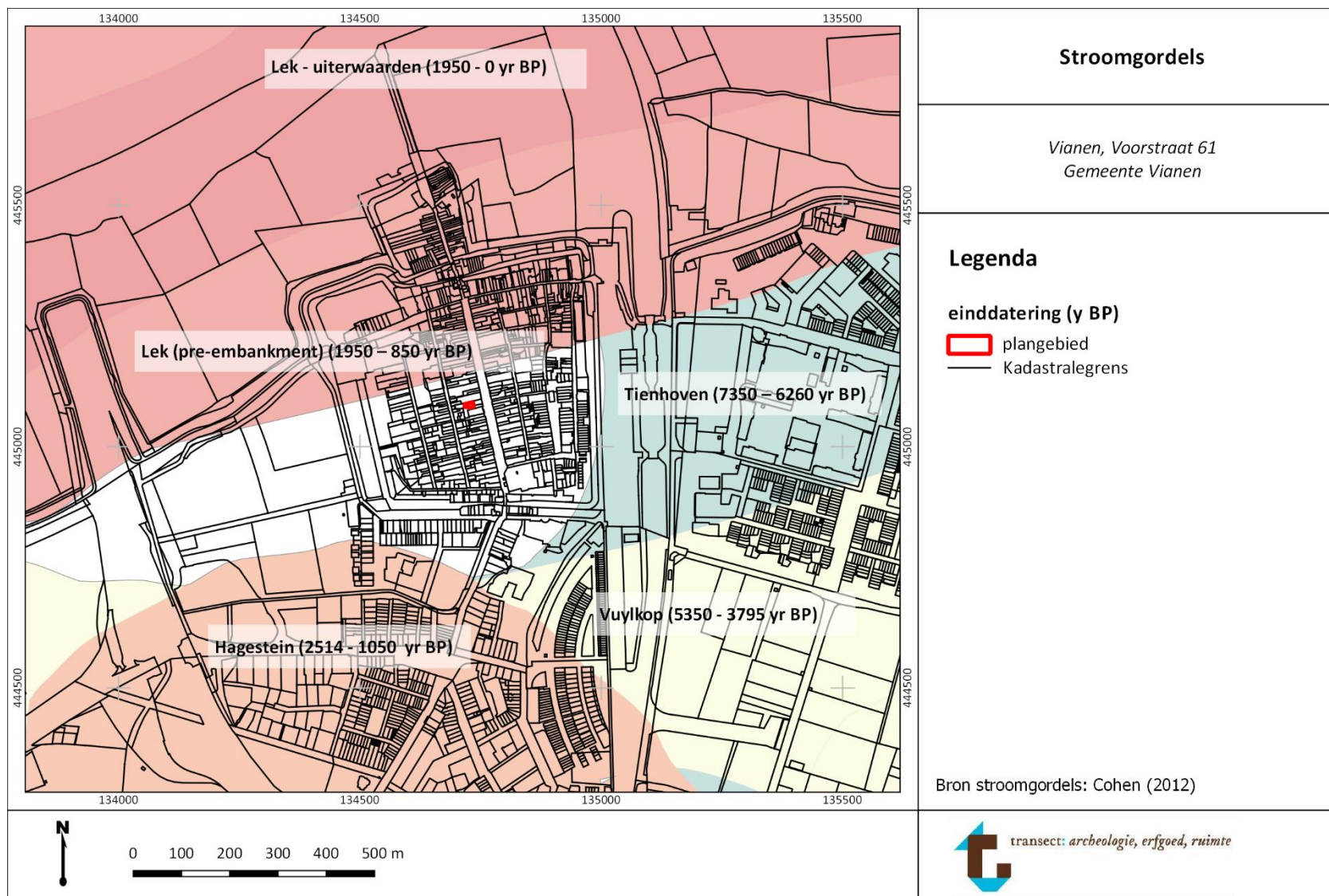

Bijlage 4. Gemeentelijk beleid

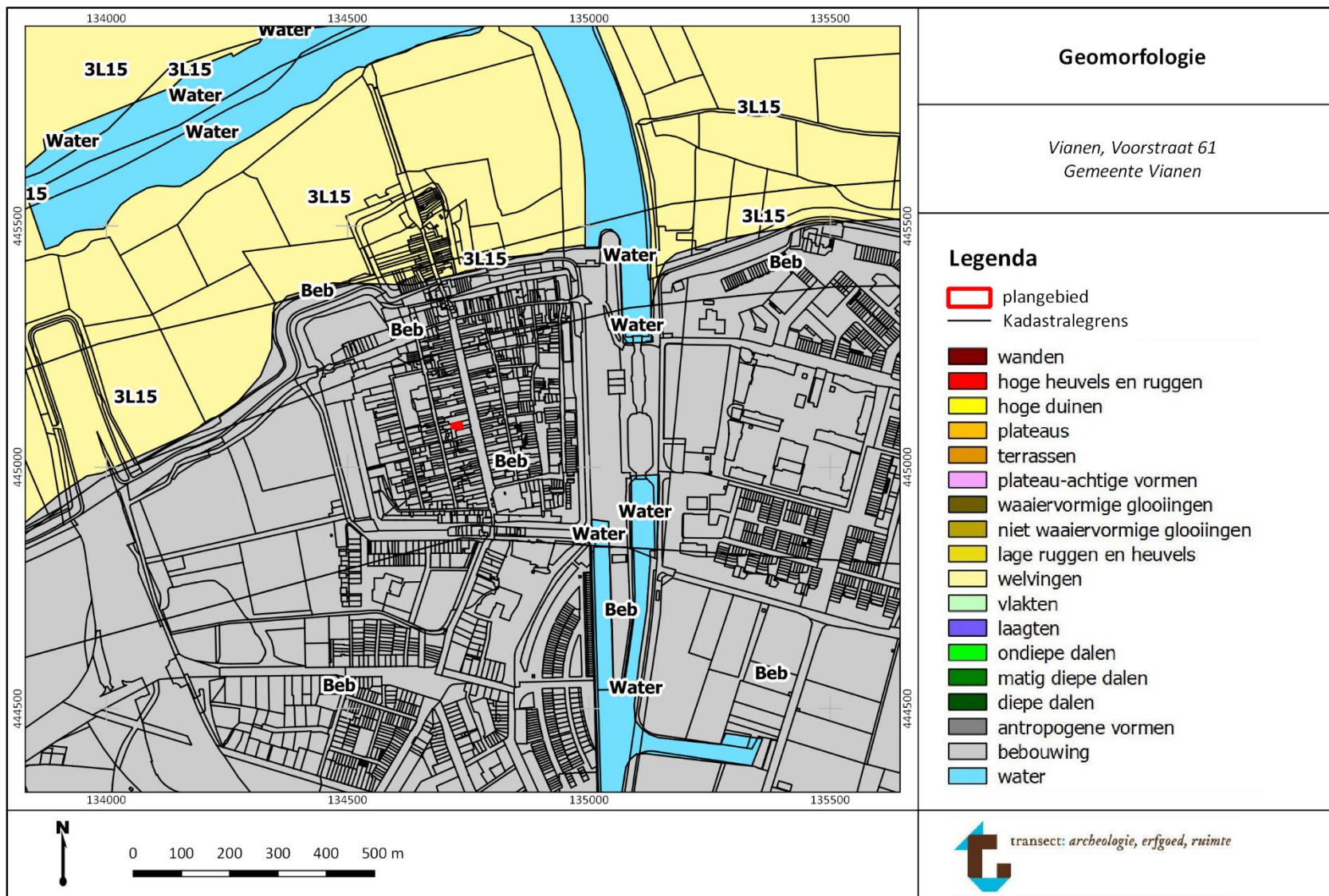

<p>historische elementen en bekende vindplaatsen</p> <p>historische bebouwing (op basis van de Kadastrale Minuut 1832; Wijmer, 2002)</p> <p>gebouwen</p> <ul style="list-style-type: none"> bebouwing onbepaald religieuze gebouw molen molen, exacte locatie onbekend <p>terreinen</p> <ul style="list-style-type: none"> begrenzing historische kern AMK-terrein kasteelterrein / stadsmuur gedempte haven / kasteelgracht huisief nabij historische kern <p>infrastructuur</p> <ul style="list-style-type: none"> Middeleeuwse wegepatroon belangrijke waterlopen <p>overig</p> <ul style="list-style-type: none"> ARCHIS-waarneming ARCHIS-waarnemingnummer ARCHIS-vondstbelding ARCHIS-vondstbeldingsnummer AMK-nummer <p>archeologische waarden en verwachting: beleid</p> <p>archeologische waarden: AWG2: terreinen van archeologische waarde; geen bodemingrepen toegestaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> terrein van hoge archeologische waarde (AMK) terrein van hoge archeologische waarde (AMK historische kern) terrein van hoge archeologische waarde (AMK buitenstad) terrein van hoge archeologische waarde (gedempte kasteelgracht) <p>archeologische verwachting: AWV1: geen bodemingrepen toegestaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> hoge archeologische verwachting (historische kern, inclusief historische bebouwing) hoge archeologische verwachting (buitenstad, inclusief historische bebouwing) hoge archeologische verwachting (gedempte haven) <p>archeologische verwachting: AWV5: geen voorwaarden</p> <ul style="list-style-type: none"> lage archeologische verwachting (veronderstelde bodemverstoring naar Hülzer e.a., 2007) 	<p style="text-align: center;">Gemeentelijk beleid, legenda</p> <p style="text-align: center;"><i>Vianen, Voorstraat 61 Gemeente Vianen</i></p> <p style="text-align: center; margin-top: 200px;">Bron: Sprangers e.a. (2011)</p>
	<p>transect: <i>archeologie, erfgoed, ruimte</i></p>

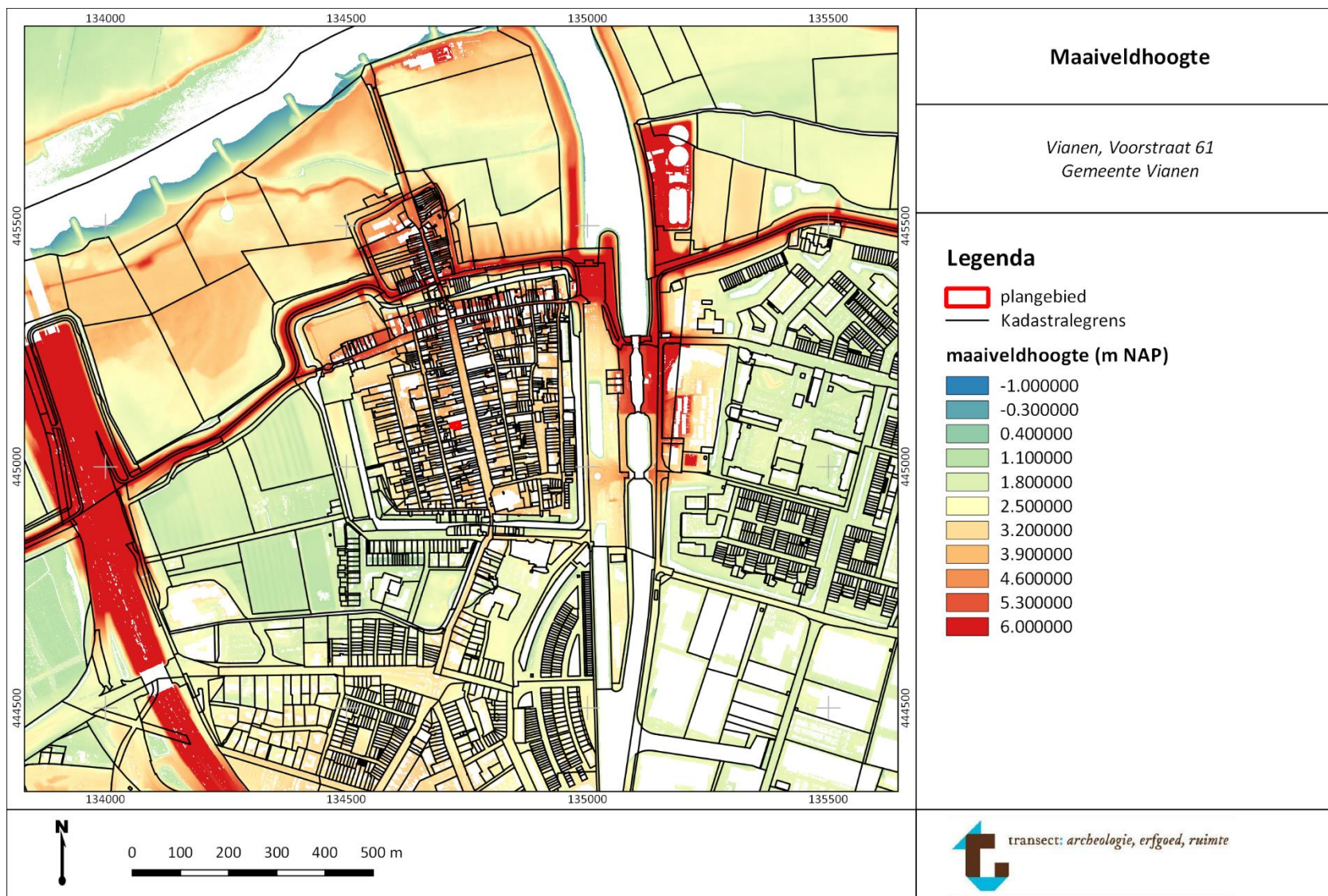
Bijlage 5. Stroomgordels

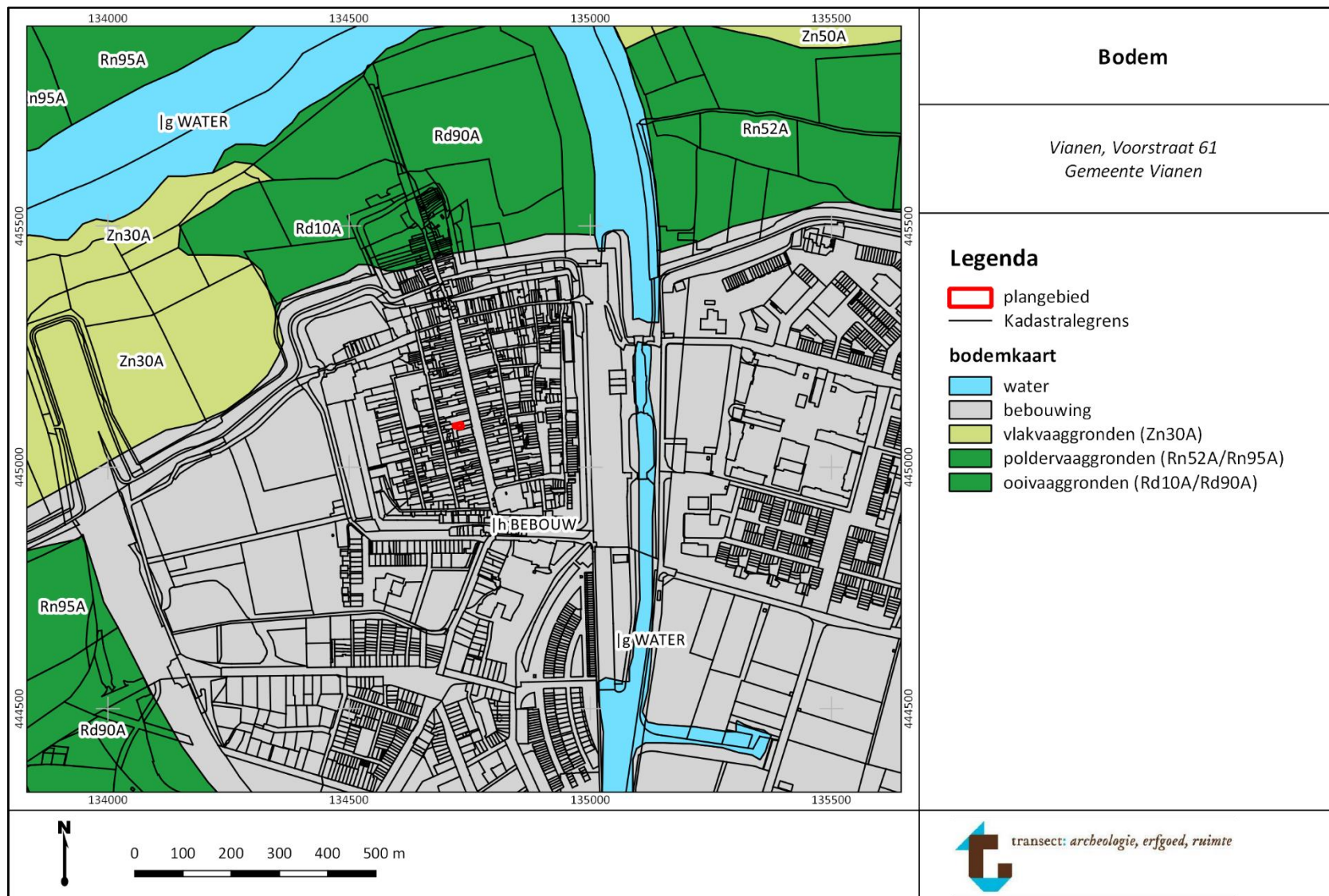
Bijlage 6. Geomorfologie

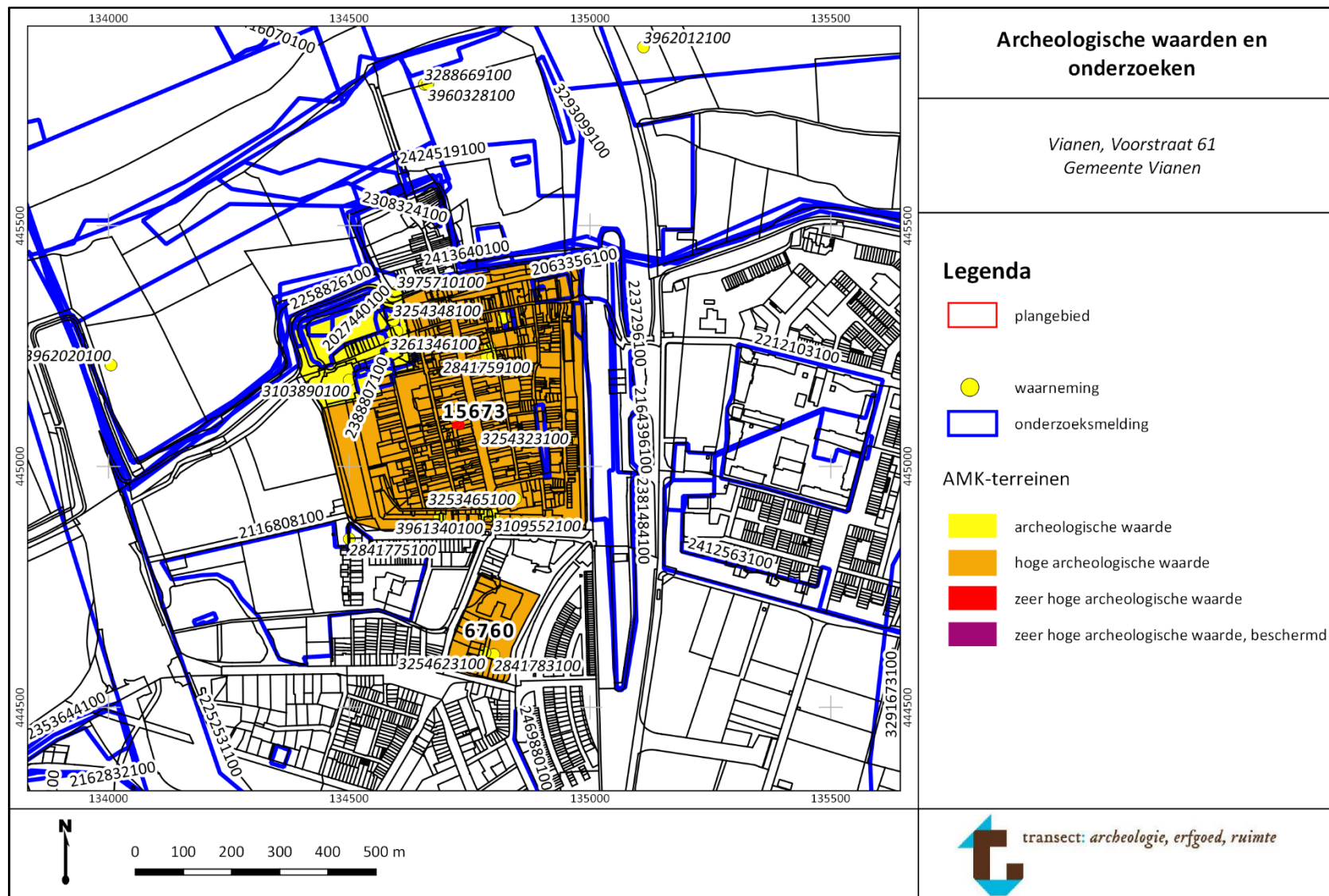
Bijlage 7. Maaiveldhoogte

Bijlage 8. Bodem

Bijlage 9. Archeologische waarden en onderzoeken

Dit rapport is goedgekeurd door de bevoegde overheid.